אבא שלחא הוה [א]ואמר הביאו שלחין ונשב עליהן מיתיבי [ב]נסרין של בעה"ב מטלטלין אותן ושל אומן אין מטלטלין אותן ואם חישב לתת עליהן פת לאורחין בין כך ובין כך מטלטלין שאני נסרים דקפיד עלייהו ת"ש עורות בין עבודין ובין שאין עבודין מותר לטלטלן בשבת לא אמרו עבודין אלא לענין טומאה בלבד מאי לאו לא שנא של בעל הבית ולא שנא של אומן לא של בעה"ב אבל של אומן מאי אין מטלטלין אי הכי הא דתני ולא אמרו עבודין אלא לענין טומאה בלבד לפלוג וליתני בדידה בד"א בשל בעה"ב אבל בשל אומן לא כולה בבעל הבית קמיירי כתנאי עורות של בעה"ב מטלטלין אותן ושל אומן אין מטלטלין אותן ר' יוסי אומר אחד זה ואחד זה מטלטלין אותן: הדור יתבי וקמיבעיא להו הא [ג]דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כנגד מי אמר להו ר' חנינא בר חמא כנגד עבודות המשכן אמר להו ר' יונתן בר' אלעזר כך אמר רבי שמעון ברבי יוסי בן לקוניא כנגד [ד]מלאכה מלאכתו ומלאכת שבתורה ארבעים חסר אחת בעי רב יוסף [1]ויבא הביתה לעשות מלאכתו ממנינא הוא או לא א"ל אביי וליתי ספר תורה ולימני מי לא [ה]אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן לא זזו משם עד שהביאו ספר תורה ומנאום אמר ליה כי קא מספקא לי משום דכתיב [2]והמלאכה היתה דים ממנינא הוא והא כמאן דאמר[ו] לעשות צרכיו נכנס או דילמא ויבא הביתה לעשות מלאכתו ממנינא הוא והאי והמלאכה היתה דים הכי קאמר דשלים ליה עבידתא תיקו תניא כמאן דאמר כנגד עבודות המשכן דתניא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן הם זרעו ואתם לא תזרעו הם קצרו ואתם לא תקצרו הם העלו את הקרשים מקרקע לעגלה ואתם לא תכניסו מרה"ר לרה"י הם הורידו את הקרשים מעגלה לקרקע ואתם לא תוציאו מרה"י לרה"ר הם הוציאו מעגלה לעגלה ואתם לא תוציאו מרה"י לרה"י מרה"י לרשות היחיד מאי קא עביד אביי ורבא דאמרי תרוויהו ואיתימא רב אדא בר אהבה מרשות היחיד לרה"י דרך רשות הרבים: בגיזי צמר ואין מטלטלין: אמר רבא [ז]לא שנו אלא שלא טמן בהן אבל טמן בהן מטלטלין אותן איתיביה ההוא מרבנן בר יומיה לרבא טומנין בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה

נוטל

רש"י

שלחא הוה. אומן לעבד עורות: **ואמר.** בחול: **הביאו שלחין ונשב עליהן.** אלמא לא קפיד: **דקפיד עלייהו.** שמא יתקלקלו: **ולא אמרו עבודין.** לא הוזכרו לחלק בין עבודין לשאינן עבודין: **אלא לענין טומאה.** דעבודין מקבלין טומאה ולא שאינן עבודין: **לפלוג בדידה.** בטלטול גופיה איכא לפלוגי בשל אומן בין עבודין לשאינן עבודין דעבודין קפיד עלייהו: **בד"א.** דעבודין מותר לטלטלן בשל בעה"ב אבל של אומן מאחר שעבדן קפיד עלייהו: **כולה בבעה"ב איירי.** ומהדר ליפלוגי בבעה"ב דאיירי ביה ולא אשכח לפלוגי אלא לענין טומאה ולאי שבקיה לבעה"ב דאיירי ביה ונקט אומן [ה]מפסקה למילתיה טפי מדהשתא: **הדור יתבי.** הנך רבנן דלעיל: **כנגד עבודות המשכן.** אותן המנויות שם בפרק כלל גדול[ו] היו צריכין למשכן ופרשת שבת נסמכה לפרשת מלאכת המשכן ללמוד הימנה: **שבתורה.** שכתובים בכל התורה והכי קאמר קרא (שמות כ) לא תעשה כל מלאכה כמנין כל מלאכה שבתורה: **לא זזו משם.** [ז]לא ידענא היכא איתמר. ומיהו [אפשר][ח] לענין וי"ו דגחון אתמר מדפרכינן לה נמי בקדושין[ט] גבי וי"ו דגחון ומתרצינן אינהו הוו בקיאי בחסרות ויתרות ש"מ לענין אותיות איתמר והכא ליכא לשנויי הכי: **משום דכתיב והמלאכה היתה דים.** ולאי מנין לתרוייהו הוו ארבעים ומדתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת איכא חד דלא למנינא והנהו תרי דאיכא למימר דלא מלאכה נינהו ולא ידענא הי מינייהו נפיק והכי קא מיבעיא ליה והמלאכה היתה דים ממנינא היא ומלאכה ממש קאמר והכי קאמר המלאכה שהיו עושין היו עושין די לא פחות מן הצורך ולא יותר מן הצורך כגון רידודי טסין לציפוי הקרשים לדי היו מרדדין אותם וכן בטווי של יריעות[י] והאי לעשות מלאכתו הוא דמפיק ומסייע למאן דאמר במסכת סוטה (לו:) לעשות צרכיו נכנס לשכב עמה אלא שנראתה לו דמות דיוקנו של אביו ואמר לו עתידין אחיך ליכתב על אבני אפוד רצונך שימחה שמך מביניהם כו' או דילמא האי לעשות מלאכתו מלאכה ממש הוא ומסייע לה לאידך: **והאי והמלאכה היתה דים.** לאו מלאכה היא אלא כדמשמע קרא בהבאת נדבה וכמאן דאמר שלימא ליה עבידתא מלאכת ההבאה שלא היו צריכין עוד וכל מידי דרמי עליה דאינש קרי ליה עבידתא כדאמרינן במסכת סוטה (דף לג.) בטילת עבידתא דאמר סנאה לאייתאה להיכלא ואינו אלא צבא מלחמה להחריב: **הם זרעו** וקצרו סמנין לצבוע תכלת ועורות אילים וטחנו ולשו נמי סמנין לצבוע. ואופה דקתני במתני' באבות מלאכות הוא בישול סמנין אלא דנקט סידורא דפת והכי מפרש בפרק כלל גדול (לקמן דף עד:): **קרקע.** רשות הרבים: **עגלה.** רשות היחיד שגבוהה י' ורחבה ד': **דרך רשות הרבים.** דאויר שבין העגלות רשות הרבים: **אבל טמן בהן מטלטלין אותן.** קס"ד השתא דמילי מילי קתני מתניתין ולאו אהנך דטמן בהן קאי: **ההוא מרבנן בר יומיה.** אותו היום בא לבית מדרשו מתלה[י]:

נוטל

תוספות

אבא שלחא. פר"ח ואמר הביאו לי שלחין בשבת והלכה כר' יוסי דקי"ל מעשה רב וכן נראה דלאי בחול מיירי כדפי' בקונט' ולא מייתי ראיה אלא דאומן נמי לא קפיד טפי הוה ליה לאתויי דר' יוסי אבוה דשרי לקמן בהדיא של אומן: **לא אמרו עבודין אלא לענין טומאה בלבד.** פרש"י שאין עור מקבל טומאה עד לאחר עיבוד ואם תאמר והא אמר בזבחים בפ' דם חטאת (דף צג: ושם) מניין לרבות עור משהופשט תלמוד לומר אשר יזה עליה תכובס יכול אף עור שלא הופשט תלמוד לומר בגד מה בגד מקבל טומאה אף כל דבר המקבל טומאה משמע דעור משהופשט מקבל טומאה ויש לומר דהתם כשיחדו לישיבה והכא כשלא יחדו ואפ"ה מותר לטלטלו בשבת והא דאמר רבא בריש כל הכלים (לקמן קכג.) מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא גבי מחט שניטל חורה או עוקצה ה"פ מדלענין טומאה לאו מנא הוא אפי' ע"י יחוד דניטל חורה או עוקצה טהורה ולא מהני בה יחוד והא דתנן במסכת כלים בפרק י"ג (משנה ה) מחט שניטל חורה או עוקצה טהורה ואם התקינה למיתוח טמאה אומר ר"י דהתם מיירי כשעשה בה שום שינוי ותיקון למיתוח אבל ביחוד בעלמא למיתוח אינה טמאה אבל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לגבי שבת הוי מנא בלא יחוד וכן משמע התם דקאמר תרגמא אביי אליבא דרבא בגלמי דזימנין דמימליך עלייהו ומשוי להו מנא להכי מותר לטלטלה אע"ג דאכתי לא אימליך עלה והיא טהורה: **ארבעים** אבות מלאכות חסר אחת כנגד מי. דהרבה מלאכות יש דדמיין להדדי והוה לן למחשבינהו כולן כאחת כדפריך בפרק כלל גדול (לקמן עג:) היינו זורה היינו בורר היינו מרקד ומשום חילוק מועט שביניהם לא הוה מחלקינן להו אי לאו דקים להו דל"ט מלאכות הן כנגד שום דבר לכך בעי כנגד מי: **כנגד** כל מלאכה שבתורה. לכאורה נראה דיליף נמי ממשכן שהרי לכך נסמכה פרשת שבת לפרשת משכן ועוד דאי לא יליף ממשכן א"כ היכי ידעינן לדידיה הי נינהו אבות מלאכות והי תולדות דאין סברא לומר שמדעתם בירכו מלאכות החשובות ועשאום אבות ועוד דבהדיא תנן לקמן בהזורק[כ] המושיט חייב שכך היתה עבודת הלוים אלא לפי שיש מלאכות דומות זו לזו ואנו עושין שתיהן אבות כגון מרקד ובורר לכך הלקום חכמים להשלים מנין מלאכות שבתורה הואיל וחלוקות קצת זו מזו ואי אפשר לומר כן דלא פליג מדקאמר בסמוך תניא כמ"ד כנגד עבודות המשכן משמע דפליגי ועוד למאן דלית ליה דרשא דמלאכת ומלאכה מנא ליה דחשיב זורה ובורר בשתים ועוד לקמן משמע דמטעם דכנגד עבודות המשכן גרידא אית לן לאחשובינהו בתרתי דקאמר אביי ורבא בפרק כלל גדול (לקמן עג:) כל מילתא דהואי במשכן אע"ג דאיכא דדמיא לה חשיב לה: **הם** העלו קרשים כו'. אפילו רבנן דפליגי ארבי יוסי ברבי יהודה[ל]גבי נעץ קנה ברשות הרבים ובראשו טרסקל ולית להו גוד אחית מודו בעגלה שהיא רשות היחיד כיון דעגלה גופה יש אורך בזקיפה עשרה ורוחב ארבעה אע"פ שתחתיה רשות הרבים ובריש כל גגות (עירובין פט.) [ד"ה כממלאות] הארכתי יותר: **ואתם** אל תכניסו. ואפ"ה לא הויא אב כדפרישית לעיל (דף ב.) [ד"ה פשט]:

אלא

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פכ"ו מהלכות שבת הלכה יג סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שח סעיף כה:
מז ב שם סעיף כו:
מח ג מיי' פכ"ו מהלכות שבת שם סמג שם טור ש"ע או"ח סימן רנט סעיף א:

מוסף רש"י

לא זזו משם. לא איתפרש היכא (קדושין ל.).

רב נסים גאון

ולא אמרו עבודין אלא לענין טומאה בלבד. עיקר דיליה מישתכח במסכת חולין בפ' העור והרוטב (דף קכב:) וכולן שעיבדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין. ובתוספתא וכולן שעיבדן ושהילך בהן כדי עבודה טהורין משום עור. אותביה ההוא מרבנן בר יומיה לרבא. זה התלמיד אמרו עליו באותו היום נכנס לבית המדרש על כן קרו ליה בר יומיה. וכיוצא בו אמרנו בשחיטת קדשים (זבחים פ"ה דף ח:) היה שם תלמיד אחד שבא לשמש לבית המדרש ור' יוסי הגלילי שמו, וכבר היה רב אידי אבוה דר' יעקב בר אידי הוו קרי ליה בר בי רב דחד יומא, כמו שאמרו (חגיגה דף ה:) רב אידי אבוה דר' יעקב בר אידי הוה רגיל דהוה אתי תלתא ירחין באורחא, הוה קאי חד יומא בבי רב והדר אזיל תלתא ירחין באורחא הוה קאי חד יומא באשפיזיה והדר אתי, הוה קא קרו ליה בר בי רב דחד יומא. חלש דעתיה קרי אנפשיה (איוב יב) שחוק לרעהו אהיה, אמר ליה ר' יוחנן במטותא מינך לא תעניש רבנן, נפק ר' יוחנן הדרש (ישעיה נח) ואותי יום יום ידרושון וכי ביום דורשין אותו ובלילה אין דורשין אותו, אלא לומר לך כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה לשמה מעלה עליו הכתוב כאילו עוסק כל השנה כולה.
סליק פרק במה טומנין

מסורת הש"ס

א) ב"ק ב. לקמן עג. וש"נ, ב) [ועי' תוי"ט שבת פ"ו מ"ב פליגי אבות ועי' תוספי רמב"ן ורשב"א בשם פיר"ח], ג) קדושין ל. ע"ש, ד) סוטה לו:, ה) פ"א מספקא, ו) [לקמן עג.], ז) בפ"א ליתא אספר, ח) [דף ל.], ט) [עי' רש"י כע"ג], י) [פי' אתר רב אידי הוה דהוה קרי לי' בר בי רב דחד יומא בחגיגה ה: ערוך], כ) [דף נו.], ל) [לעיל ה. לקמן קא.].

תורה אור השלם

1 וַיְהִי כְּהַיּוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ וְאֵין אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת שָׁם בַּבָּיִת: בראשית לט יא
2 וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַיָּם לְכָל הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר: שמות לו ז

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לא זזו לא ידענא כו'. עיין ברכות דף כה ע"ב רש"י ד"ה מאן שמעת ליה וש"נ:

רבינו חננאל

אבא שלחא, פירוש פושט עורות היה. וקבלנו מרבותינו דהילכתא כר' יוסי דקי"ל מעשה רב. ואמר ר' ישמעאל בר' יוסי אבא שלחא הוה ואמר הביאו שלחין ונשב עליהן. נמצא כי עשה מעשה כשמועתו דתניא עורות של בעל הבית מטלטלין אותן, של אומן אין מטלטלין אותן, ר' יוסי אומר זה וזה מטלטלין. הילכך עורות של אומן הואיל וראויין לישב עליהן ואין נפסדין אינו מקפיד עליהן ומותר לטלטלן, אבל נסרין של אומן הואיל ואם ישב עליהן נפגמין הלכך קפיד עליהן ואסור לטלטלן. אמר ר' חנינה הא דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כנגד עבודות המשכן. ותניא כוותיה אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן, כיצד הן זרעו וקצרו והעלו קרשים מקרקע לעגלה אתם לא תורעו ולא תקצרו כו'. הא דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כו'. וא"ר יונתן בן אלעזר כנגד מלאכת ומלאכה שבתורה[א] והן ס"א, כשתוציא ג' מלאכות הכתובין בריבולו השמים, וד' שכתוב בהן ועשית ויעשה ותעשה. ולרגל המלאכה, וי"ג שכתוב כל מלאכת עבודה הרי כ"א, נשארו מ' ובכללם ששת ימים תאכל מצות וכו' לא תעשה מלאכה. ולמה זכה, כי בפירוש אמרו בתלמוד א"י שבא זה הכתוב להשלים ל"ט מלאכות בתורה. ויש מי שמוציא מכלל אלו מ'. ויבא יוסף הביתה לעשות מלאכתו. נשארו ל"ט. ויש מי שמוציא והמלאכה היתה דים. ולדברי הכל נשארים ל"ט מלאכות. פיס' בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן.

א) עי' רא"ש סימן ס"ג שמבאר היטב דברי הר"ח כמ"ש בחי' וכרמב"ן וכרשב"א ע"ש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones